

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Børne- og Undervisningsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 10. november 2020
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Nanna Therkelsen
Sagsnr.: 2020-0032/03-0012
Dok.: 1660403

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 527 (Alm. del), som Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg har stillet til justitsministeren den 1. oktober 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Ellen Trane Nørby (V).

Nick Hækkerup

/

Henrik Skovgaard-Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 527 (Alm. del) fra Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, om der er eksempler på fortilfælde, hvor Justitsministeriet har ændret en juridisk vurdering, som er oversendt til Folketinget, uden at have konsulteret ekstern juridisk bistand (eksemplet nævnt af Justitsministeriet ved den tekniske gennemgang) og uden, at der i mellemtiden er kommet nye oplysninger, såsom nye domme m.v.? Spørgsmålet stilles som opfølgning på teknisk gennemgang i Børne- og Undervisningsudvalget den 30. september 2020 vedr. en ændret juridisk vurdering af beslutningsforslag nr. B 32 i relation til grundlovens § 70.”

Svar:

Som det fremgår af Justitsministeriets notits af 16. juni 2020 om beslutningsforslag nr. B 32 om at afskære statsstøtte til visse friskoler, hvor over halvdelen af eleverne har udenlandsk baggrund, tilkendegav Justitsministeriet i forbindelse med udlændinge- og integrationsministerens besvarelse af 15. marts 2020 af spørgsmål nr. 158 (Alm. del) stillet af Udlændinge- og Integrationsudvalget i relation til grundlovens § 70 bl.a., at:

”Rækkevidden af det i grundlovens § 70 indeholdte forbud mod forskelsbehandling på baggrund af afstamning er omdiskuteret i den juridiske litteratur.

Jens Elo Rytter, *Individets grundlæggende rettigheder*, 3. udgave (2019), side 444, anfører om spørgsmålet, at udtrykket omfatter enpersons race, hudfarve og nationale eller etniske oprindelse (begrebet omfatter derimod ikke nationalitet, dvs. statsborgerskab).

Jens Peter Christensen m.fl., *Grundloven med kommentarer* (2015), side 415-416, anfører imidlertid:

”Udtrykket »afstamning«, der blev indsat i 1953-grundloven under indtryk af antisemitismen før og under anden verdenskrig, omfatter race, jf. bl.a. Julius Bomholts bemærkninger under folketingsbehandlingen (Rigsdagstidende 1952- 53, Folketinget Forhandlingerne sp. 2665).”

Af Forfatningskommissionens betænkning af 1953, side 77, fremgår det, at et mindretal i forbindelse med grundlovsrevisjonen i 1953 foreslog, at en bestemmelse om, at enhver har krav på at nyde de i grundloven indeholdte rettigheder og friheder uden forskelsbehandling af nogen art på grund af race, farve,

køn, sprog, religion, politisk eller anden anskuelse, national eller social oprindelse, formueforhold, fødsel eller anden samfundsmæssig stilling, blev indført.

Flertallet foreslog derimod alene en beskyttelse mod forskelsbehandling på grund af trosbekendelse. Under udvalgsbehandlingen i Folketinget blev beskyttelse mod forskelsbehandling på grund af afstamning tilføjet til bestemmelsen. Om baggrunden herfor henvises til Jens Peter Christensen m.fl., a.st.”

Som anført i ovennævnte notits af 16. juni 2020 er det er på baggrund af den opfattelse, Justitsministeriet gav udtryk for i den citerede besvarelse, Justitsministeriets vurdering, at beslutningsforslag nr. B 32 om at afskære statsstøtte til visse friskoler, hvor over halvdelen af eleverne har udenlandsk baggrund, ikke rejser spørgsmål i forhold til grundlovens § 70.

Justitsministeriet er ikke umiddelbart bekendt med andre eksempler på, at Justitsministeriet på denne vis har ændret en juridisk vurdering. Det kan dog i forlængelse af den tekniske gennemgang i Børne- og Undervisningsudvalget den 30. september 2020 oplyses, at fortolkningen af valgretsbetingelsen om ”fast bopæl i riget” i grundlovens § 29, stk. 1, løbende har været under udvikling. Der kan i den forbindelse henvises til betænkning 1432/2003 om valgret under udlandsophold, navnlig kapitel 3.

Det fremgår bl.a. af betænkningens kapitel 3.4.1, at kravet om ”fast bopæl i riget” i grundlovens § 29, stk. 1, frem til 1970 blev fortolket konkret, og at det forhold, at et udlandsophold efter sin årsag var af midlertidig karakter, ikke var tilstrækkeligt til at antage, at fast bopæl i riget var bevaret under udlandsopholdet. I forlængelse heraf anføres følgende:

”Siden 1970 er det imidlertid gennem en række ændringer af folketingsvalgloven bestemt, at personer, der tilhører en nærmere angiven personkreds, anses for at have bopæl i riget, uanset at de har taget ophold i udlandet.

Ved lov nr. 283 af 10. juni 1970 om ændring af lov om valg til Folketinget, blev der således i folketingsvalgloven indsat en bestemmelse, hvorefter personer, som er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget samt disse personers ægtefæller, anses for at have fast bopæl i riget under udstationeringen i udlandet.”

Som det endvidere fremgår af betænkningen og af Folketingstidende 1969-70, tillæg B, sp. 2307 ff., og sp. 2539 ff., havde Indenrigsministeriet, der er

ressortansvarlig for folketingsvalgloven, efter ønske fra det relevante folketingsudvalg indhentet et responsum fra professorerne Bent Christensen og Allan Philip fra Det retsvidenskabelige Institut ved Københavns Universitet. I dette responsum af 27. maj 1970 blev det lagt til grund, at bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1, har karakter af en retlig forudsætning, dvs. et retligt begreb, hvis nærmere indhold beror på den bagvedliggende lovgivning. Herefter fremsatte indenrigsministeren ændringsforslag om, at bl.a. personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, anses at have fast bopæl i riget.

Det fremgår endvidere af den nævnte betæknings kapitel 3.4.2, at Justitsministeriet – forud for ændringen af folketingsvalgloven i 1980 (lov nr. 145 af 30. april 1980) – i et brev af 7. september 1979 til Udvalget vedrørende en revision af lov om valg til Folketinget og lov om kommunale valg bl.a. anførte følgende om bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1:

”Justitsministeriet finder [...] at anvendelsen af et bopælsbegreb, der med hensyn til tilknytningsforhold ikke i det væsentlige adskiller sig fra, hvad der i almindelighed er gældende på andre retsområder, herunder bl.a. international privatret, ikke vil være i strid med bestemmelsen i grundlovens § 29. Dette må gælde, selv om man hidtil synes at have lagt en væsentlig snævrere opfattelse til grund ved fortolkningen af grundlovens bopælskrav.”